

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ КИЇВ-
СЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖЕНО ти
на засіданні Вченої Ради
ОТЕІ КНТЕУ
від « 09 » жовтня 2020 р.
Протокол № 175

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказом ОТЕІ КНТЕУ
від « 12 » жовтня 2020р.
№ 175

ПОЛОЖЕННЯ
про організацію змішаної форми навчання
в Одеському торговельно-економічному інституті
Київського національного торговельно-економічного
університету

Одеса 2020

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Це Положення визначає основні засади організації навчального процесу у відокремленому структурному підрозділі Одеському торговельно-економічному інституті Київського національного торговельно-економічного університеті (далі – Інститут) із використанням технологій змішаного навчання при підготовці фахівців освітніх ступенів «молодший бакалавр», «бакалавр» та «магістр».

1.2. Положення є нормативним документом, що регламентує організацію процесу змішаного навчання в інституті. Положення розроблено згідно з Законом України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Концепцією розвитку дистанційної освіти в Україні», затвердженою Міністерством освіти і науки України 20.12.2000 р., «Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 року»

1.3. **Змішане навчання** (*blended learning*) – це поєднання он-лайн та оф-лайн навчання у один ланцюжок, що творить «навчальний досвід» здобувача вищої освіти і науково-педагогічного працівника, здійснюється на основі сучасних педагогічних, інформаційних та телекомунікаційних технологій.

Основна ознака змішаного навчання при вивченні окремих дисциплін здобувачами вищої освіти денної форми навчання – реалізація під керівництвом науково-педагогічних працівників в умовах, коли навчальна діяльність студентів поєднує безпосереднє спілкування в аудиторії з самостійним опрацюванням матеріалів, зокрема, в опосередкованому віртуальному он-лайн-середовищі (індивідуальна або групова робота в аудиторі чи дистанційно в тому числі з он-лайн-підтримкою викладача). При цьому застосування електронного навчання не замінює повністю аудиторних занять з науково-педагогічним працівником, а тільки розширює їх можливості шляхом упровадження сучасних засобів та технологій.

1.4. При змішаному навчанні теоретичний матеріал, який здобувач вищої освіти опрацьовує он-лайн (чи то у формі самостійного прочитання матеріалів, чи при перегляді демонстраційних відео, чи при перегляді відеозапису лекції викладача, чи у формі гри), знаходить своє застосування оф-лайн (тобто у приміщенні інституту під час заняття).

1.5. Змішане навчання можна використовувати при проведенні навчальних занять через мережу Інтернет під час карантину, вивчені факультативних дисциплін, участі у дистанційних олімпіадах, отриманні консультацій тощо.

2. МОДЕЛІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ.

2.1. Модель підкріплення традиційного навчання – основний навчальний план отримується від викладача і за необхідності підкріплюється он-лайн-навчання.

2.2. Ротаційна модель – традиційне та індивідуальне навчання чергуються за планом зумовленим викладачем.

2.3. Гнучка модель – матеріал отримується з он-лайн-навчання, закріплюється з викладачем.

2.4. Он-лайн-лабораторія – навчання тільки в межах он-лайн-платформ, здійснюється і керується викладачем на аудиторних заняттях.

2.5. Особистий вибір – здобувач самостійно вирішує, що необхідно доповнити он-лайн-навчання.

2.6. Переважно дистанційне он-лайн-навчання – навчання здійснюється дистанційно через он-лайн-платформи, можливі договірні перевіряючі зустрічі з викладачем.

3. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

3.1. Орієнтований чек-лист організаційних завдань:

- створити робочу групу;
- провести аналіз поточної ситуації;
- налагодити двосторонню комунікацію;
- забезпечити системну підтримку;
- врегулювати реалізацію змішаного навчання;
- обрати навчальну платформу та інтегрувати її;
- забезпечити надійний доступ до Інтернету;
- придбати та встановити необхідне програмне забезпечення;

3.2. Основне завдання викладача – чітко і ясно скласти курс та рівномірно розподілити навчальний матеріал відповідно до навчальної програми.

Необхідно вирішити, що можна проходити в аудиторії, що можна засвоїти, вивчити і зробити самостійно здобувачами, які завдання підходять для індивідуальних занять, а які для групової роботи над проектом.

Передбачається, що базовий курс викладається на аудиторних заняттях, а розширений і поглиблений засвоюється в процесі дистанційного або он-лайн навчання самостійно. Важливо, щоб аудиторні заняття проходили в форматах захисту проектів, презентацій, розрахунків або дискусії між студентами та викладачем.

За змішаною формою навчання викладач може налаштувати процес навчання таким чином, щоб здобувачі попередньо освоювали визначену частину матеріалу самостійно за допомогою дистанційних технологій.

На очному занятті викладач вже працює з більш підготовленою аудиторією, і може приділяти увагу практиці, не витрачаючи багато часу на пояснення матеріалу.

Здобувачі освіти отримують можливість формувати аудиторне заняття, завчасно передавати викладачу свої запитання, з якими вони зустрілися в процесі самостійної роботи.

Викладачі діють як інструктори і консультанти, допомагаючи здобувачам вищої освіти аналізувати і вирішувати проблеми.

3.3. Дистанційний блок може складатися з проектів для роботи в групах, творчі завдання, лабораторні та практичні завдання, довідкові матеріали і посилання на додаткові матеріали в мережі, проміжні та перевірочні тести, а також завдання підвищеної складності для обдарованих студентів.

Перевірка знань повинна проходити не тільки он-лайн і на спеціальній навчальній платформі, але і в аудиторії.

4. ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

4.1. Зміна ролі науково-педагогічного працівника і здобувача вищої освіти у навчальному процесі.

Основна роль науково-педагогічного працівника – це роль інструктора для здобувачів при виборі траєкторії навчання та при вивченні навчального матеріалу.

Організаційна роль передбачає, що науково-педагогічний працівник залишається ключовою фігурою навчального процесу, але його діяльність пов’язана з виконанням дещо інших функцій: від передачі навчальних матеріалів він переходить до ролі організатора навчального процесу.

4.2. Організація самостійної діяльності здобувачів вищої освіти.

Основу навчального процесу при змішаному навчанні складає цілеспрямована, інтенсивна і контрольована самостійна робота здобувачів вищої освіти.

Студент може навчатися в зручному для себе місці, по індивідуальному узгодженому з викладачем розкладу, комплексно використовуючи спеціальні засоби навчання і узгоджену можливість контакту з викладачем. Таким чином навчання сфокусоване на студенті, якому допомагають навчатися.

4.3. Організація індивідуальної підтримки навчальної діяльності кожного здобувача вищої освіти викладачем, як на основі використання он-лайн спілкування, за допомогою отримання зворотного зв’язку від викладача до

здобувача, так і за допомогою набуття знань на традиційних аудиторних заняттях.

4.4. Організація групової навчальної діяльності, включаючи спільну роботу над проектами, проведення дискусій, семінарів, організованих у вигляді телеконференцій, форумів.

5. ОСНОВНІ ЕТАПИ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Основні етапи змішаного навчання можна розглянути в траєкторії –
ДО Під час Після

Перший цикл навчання в даній моделі проходить в дистанційній формі. Здобувачі вивчають теоретичний матеріал, формують базові знання визначеної тематики, потім проходить очна сесія, під час якої викладач більш детально розглядає тему, проводить дискусії і обговорення, слухачі обмінюються досвідом, а також проходять реальну практику.

На заключному етапі здобувачі повертаються до самостійного навчання, застосовують всі отримані знання на практиці через інтерактивні компоненти курсу, виконують завдання, спілкуються між собою за допомогою засобів віртуальної комунікації.

6. ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗМІШАНОМУ НАВЧАННІ

6.1. Он-лайн-діяльність може бути:

- синхронною (коли всі на зв'язку одночасно, наприклад, вебінар, відео-конференція тощо)
- асинхронною (коли кожен учасник процесу виконує діяльність в різний час, наприклад, чат, форум тощо).

6.2. Види діяльності:

- контактні години — передбачають безпосередню взаємодію учасників навчального процесу між собою в аудиторії;
- он-лайн-діяльність — передбачає опосередковану взаємодію учасників навчального процесу між собою та з контентом в аудиторії чи за її межами засобами он-лайн-технологій.

Види навчальної діяльності наведені у Додатку 1.

7. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

7.1. Технології дистанційного навчання використовують в організації освітнього процесу за будь-якою формою навчання для методичного та дидактичного забезпечення самостійної роботи, контрольних заходів, а також під час проведення навчальних занять.

7.2. Для організації освітнього процесу на основі технологій дистанційного навчання Інститут використовує платформу Joomla. За допомогою цієї

системи через Інтернет здобувач має можливість ознайомитися з навчальним матеріалом, який представлений у вигляді різноманітних інформаційних ресурсів (текст, відео, анімація, презентація, електронний посібник), виконати завдання та відправити його на перевірку, пройти тестування тощо. Науково-педагогічний працівник може самостійно створювати електронні курси та проводити навчання, надсилати повідомлення здобувачам, розподіляти та перевіряти завдання, вести електронні журнали обліку оцінок, налаштовувати різноманітні ресурси курсу тощо.

7.3. Доступ до ресурсів системи дистанційного навчання (СДН) у Інституті персоніфікований. Логін і пароль для входу в систему учасники освітнього процесу отримують після реєстрації в ній. Кожен користувач СДН має доступ лише до тих електронних навчальних курсів, на які він зареєстрований для участі в освітньому процесі. Користувачі СДН персонально несуть відповідальність за конфіденційність зберігання логінів і паролів.

7.4. Адміністрування та підтримку системи Joomla забезпечує відповідальний за навчально-інформаційний портал в Інституті.

7.5. За допомогою технологій дистанційного навчання та платформи Joomla в Інституті можна здійснювати внутрішній моніторинг забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої, фахової вищої освіти.

8. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

8.1. Науково-методичне забезпечення дистанційного навчання охоплює: – методичні (теоретичні та практичні) рекомендації для розроблення та використання педагогічно-психологічних та інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання; – критерії, засоби і системи контролю якості дистанційного навчання; – змістовне, дидактичне та методичне наповнення веб-ресурсів (дистанційних курсів) навчального плану/освітньої програми спеціальності.

8.2. Науково-педагогічні працівники та методисти Інституту, які беруть участь в організації дистанційного навчання, повинні підвищувати свою кваліфікацію для якісної організації та достатнього володіння технологіями дистанційного навчання.

8.3. Апаратно-програмне забезпечення технологій дистанційного навчання охоплює: – апаратні засоби (персональні комп’ютери, мережеве обладнання, джерела безперебійного живлення, сервери, обладнання для відео конференцій зв’язку тощо), які забезпечують розроблення і використання веб-ресурсів навчального призначення, управління освітнім процесом та необхідні види взаємодії між суб’єктами дистанційного навчання у синхронно-

му і асинхронному режимах; донесення інформації до здобувачів вищої освіти та зворотній зв'язок можливі за допомогою соціальних мереж (Viber, Telegram тощо) та електронної пошти;

8.4. Веб-ресурси навчальних дисциплін, що необхідні для забезпечення технологій дистанційного навчання (електронні навчальні комплекси) можуть містити:

- методичні рекомендації щодо їх використання, послідовності виконання завдань, особливостей контролю тощо;
- документи планування освітнього процесу (навчальні плани, розклади занять);
- відео- та аудиозаписи лекцій, семінарів тощо;
- мультимедійні лекційні матеріали;
- термінологічні словники;
- практичні завдання із методичними рекомендаціями щодо їх виконання;
- віртуальні лабораторні роботи із методичними рекомендаціями щодо їх виконання;
- віртуальні тренажери із методичними рекомендаціями щодо їх використання;
- пакети тестових завдань для проведення контрольних заходів, тестування із автоматизованою перевіркою результатів, тестування із перевіркою викладачем;
- ділові ігри із методичними рекомендаціями щодо їх використання;
- електронні бібліотеки чи посилання на них;
- дистанційний курс, що об'єднує зазначені вище веб-ресурси навчальної дисципліни єдиним педагогічним сценарієм;
- інші ресурси навчального призначення.

9. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

9.1. Одне з головних питань організації змішаного навчання у навчальному закладі — кадрове забезпечення. Центральною фігурою змішаного навчання, безпосереднім організатором самостійної роботи здобувачів вищої освіти, консультантом з усіх тем курсу є викладач, який виконує функції тьютора (координатор, куратор, наставник). Він керує процесом навчання і контролює успішність. Загальне керівництво роботою тьюторів здійснюють завідуючи кафедрами інституту.

9.2. Основні вимоги до особистості тьютора:

- високий професіоналізм і загальнокультурний рівень, досвід викладацької та практичної роботи, комунікативність;
- відкритість новим ідеям, перспективам;
- експертні знання певної предметної галузі та методів її викладання;
- готовність вивчати, пропонувати і використовувати нові технології та методи навчання.

9.3 Необхідні загальні вміння та навички:

- легкість спілкування з здобувачами вищої освіти, знання їхніх особистих потреб;
- знання, як працює змішане навчання щодо типів електронних ресурсів та потреб для розвитку курсу;
- здатність працювати в колективі.

9.4. Обов'язки тьютора під час навчального процесу:

- ознайомлення здобувачів з розкладом занять, процедурними вимогами;
- якщо можливо, налагодження особистого зв'язку зі здобувачами;
- підготовка додаткових навчальних методичних матеріалів для доставки здобувачам, наприклад, моделі відповідей, копії найкращих робіт здобувачів, загальні коментарі щодо отриманих документів, аналіз поширеніх помилок;
 - фіксація серйозних та змістовних негараздів у здобувачів, спроба усунення їх разом з розробниками курсу та допомога, при необхідності, у зміні засобів інформації;
 - участь у розвитку матеріалів курсу.

9.5. Додатково, для забезпечення якісної підтримки навчального процесу викладач (тьотор):

- наводить детальний навчальний план та готує щотижневі інструкції для роботи групи і кожного здобувача, згідно з рівнем їх досягнень;
- надсилає ясно написані повідомлення, які містять інструкції, добре структуровані та не мають помилок;
- використовує особисті та професійні приклади для стимулювання дискусій;
- пише у доброму тоні (дружньо, ввічливо, професійно);
- взаємодіє з різними студентами, і додатково працює з тими, хто уникає заняття;
- слідкує за роботою групи та підтримує (заохочує) сумісну діяльність;

- будує на основі коментарів студентів конструктивні шляхи навчальної діяльності та використовує проблемні питання для підтримки та активізації діалогу;
- зосереджує та підтримує увагу групи на дискусійних питаннях та контролі, особливо при аналізі його результатів;
- проводить та підтримує зворотний зв’язок за визначенім планом, деталізує та конструктивно коментує листи або практичні розробки

Додаток 1

ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

	Контактні години	Он-лайн-діяльність
Попередня підготовка	<ul style="list-style-type: none"> - опитування - вхідний контроль 	<ul style="list-style-type: none"> - ознайомлення або повторення темінології, необхідної для роботи з темою - короткі промовідео / аудіо - інфографіки - діагностичне тестування
Подача нової інформації	<ul style="list-style-type: none"> - презентація - пошук відповідей на питання - обговорення кейсів 	<ul style="list-style-type: none"> -відеозапис -аудіо запис -тексти -відео конференція -робота з кейсами -пошук відповідей на питання
Виконання практичного завдання	<p>Обговорення Дебати питання-відповіді групові виконання завдань не на оцінку практичні завдання не на оцінку спостереження за явищем рольові ігри, симуляції</p>	<p>питання для самоперевірки обговорення (чат, форум) виконання інтерактивних вправ віртуальні тренажери спостереження за явищем робота з кейсами пошук відповідей на питання перегляд фільмів</p>
Виконання практичного завдання	завдання, що виконуються під час практичних та лабораторних занять	<p>пошук відповідей на питання віртуальні лабораторні роботи інтерактивні практичні завдання різновідні індивідуальні та групові завдання (звіт, презентація, проект, відеозапис тощо) робота над спільними документами</p>
Оцінювання	контрольна робота опитування виконання практичного завдання	інтерактивне тестування усна відповідь (відеозапис) виконання практичного завдання письмова робота
Рефлексія	діалог, групове обговорення короткі усні / письмові відповіді на питання	розроблення нотаток до лекцій карти пам'яті підготовка мультимедійних презентацій відповіді на рефлексивні питання портфолію здобувачів
Зворотній зв'язок	групові та індивідуальні консультації коментарі під час заняття від викладача	автоматизовані тести для самоконтролю чат, форум, опитування аудіо-, відео- або текстові повідомлення з коментарем завдання взаємного оцінювання знань оцінювання викладачем результатів групової співпраці